

законодавчого регулювання механізму пошуку, фіксації, блокування і видалення з інформаційного простору держави, зокрема з українського сегмента мережі «Інтернет», інформації, яка загрожує життю або здоров'ю громадян України, сприятиме також створенню в патрульній поліції України інтегрованої інформаційної системи оцінки загроз та швидкого реагування на них.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. С. 1970. Ст. 379.
2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII. Голос України. 2017. № 208.
3. На сайтах поліції хакери опублікували фейки про загибель американських військових та викид радіації (оновлено). URL: https://lb.ua/society/2020/09/23/466595_saytah_politsii_hakeri.html.
4. Бухарев В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення кібербезпеки України : дис. ... канд. юрид наук. Суми, 2018. 221 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324216462.pdf>
5. Бухарев В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення кібербезпеки України : дис. ... канд. юрид наук. Суми, 2018. 221 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324216462.pdf>
6. Веклич В. А., Кисленко Д. П. Інформаційна безпека майбутніх фахівців поліції охорони. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Педагогічні науки. 2017. Вип. 159. С. 57–61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_159_10.

УДК 342.9

Чалик В.Р., викладач кафедри загальноправових дисциплін

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

Науковий керівник: Блінова Г.О., д.ю.н., доцентка, професорка кафедри цивільного, господарського та екологічного права

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ВІДНОСИН У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

Чинна система надання соціальних послуг, соціального захисту населення має недоліки різного характеру, що спричиняє зниження рівня реалізації соціальних прав громадян. Одним з таких чинників є недоліки інформаційного забезпечення соціальної сфери. На необхідність удосконалення цього аспекту функціонування соціальної інфраструктури вказують як нормативно-правові акти так і науковці. Так, у Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей [1] серед кола проблем соціальної сфери виокремлено і необхідність удосконалення правового регулювання інформаційних відносин у соціальній сфері. На проблему неналежного рівня інформаційної взаємодії влади та населення у процесі функціонування системи надання соціальних послуг, вказують також науковці, наприклад М.В. Кравченко у своїй монографії [2, с. 244-255]. Таким чином інформаційні відносини є невід'ємною частиною механізму реалізації та захисту соціальних прав громадян.

Інформаційний складник, вважає С. Семяніста, є безумовною характеристикою усіх соціальних систем суспільства [3, с. 104]. Особливо це твердження в сучасний період справедливе для публічного управління. З урахуванням загальної тенденції цифровізації в Україні було прийнято Стратегію цифрової трансформації соціальної

сфери, яка визначає напрями та завдання комплексної цифрової трансформації всіх компонентів системи соціального захисту населення на основі єдиних підходів, стандартів і технологій [4]. Необхідність розробки цього документу була викликана такими характерними для соціальної сфери факторами: відсутність єдиного інформаційного середовища, зокрема єдиного обліку одержувачів соціальної підтримки, та системи їх верифікації; відсутність єдиної системи управління видатками на соціальний захист населення, їх розподілу та контролю за їх цільовим використанням; складні процедури звернення за соціальною підтримкою, низький рівень сервісу, корупційні ризики; значна кількість звернень громадян, які не є автоматизованими, дублюють один одного або є зайвими; відсутність ефективної системи моніторингу та контролю зазначених процесів; надмірний бюрократичний апарат і невиправдані адміністративні витрати на утримання інституцій соціального захисту [4]. Метою цієї Стратегії визначено забезпечення європейських стандартів функціонування інституцій соціального захисту, надання послуг соціального характеру, фінансової стабільності соціальної сфери, підвищення її прозорості та оптимізації її адміністративних видатків. Для реалізації цієї цілей Стратегії необхідна інформаційна система, створена з урахуванням новітніх інформаційних та управлінських технологій, єдиних сучасних стандартів якості обслуговування громадян, з можливістю прийняття ефективних організаційних і структурних рішень [4]. Таким чином, важливість інформаційних відносин визначено у нормативно-правових актах та підкреслено в роботах науковців.

Оптимальну теоретичну модель, яку можна застосувати для визначення місця інформаційних відносин у соціальній сфері, пропонують І.В. Арістова та В.Д. Чернадчук, які застосовують термін «інтегративна інформаційна сфера». Ця вчена зазначає, що суспільні відносини в ній можна розглядати як системне утворення, складовими якого постають підсистеми «змішаних» та «чистих» суспільних відносин. До першої підсистеми включені дві групи суспільних відносин, а саме: а) інформаційно-управлінські, інформаційно-майнові, інформаційно-банківські, інформаційно-трудова та ін.; б) управлінсько-інформаційні, майново-інформаційні, банківсько-інформаційні, трудово-інформаційні та ін. Різниця між суспільними відносинами у першій та другій групах, на думку І.В. Арістової, полягає у наступному: у першій групі інформаційні відносини постають основними, а усі інші (управлінські, майнові, банківські, трудові та ін.) – забезпечувальними; у другій групі – навпаки: інформаційні відносини є забезпечувальними. Що стосується «чистих» суспільних відносин, то ними постають суто інформаційні відносини [5, с. 49]. Інформаційні правовідносини у соціальній сфері як забезпечувальні відносини, на наш погляд, є забезпечувальними правовідносинами.

На наш погляд, основними ознаками інформаційних правовідносин є: 1) суб'єкти: фізичні, юридичні особи та держава в особі державних органів; 2) об'єктом відносин є інформація, інформаційні системи, інформаційні технології, засоби зберігання, забезпечення доступу до інформації та її захисту; 3) змістом відносин є інформаційні права та обов'язки, що реалізуються в процесі здійснення інформаційної діяльності, а саме створення, збір, обробка, накопичення, зберігання, пошук, поширення, споживання інформації; створення і використання інформаційних технологій і засобів інформаційного забезпечення; захист інформації та прав суб'єктів, які беруть участь в інформаційних процесах; 4) ці відносини регулюються нормами права.

Для конкретизації ознак інформаційних відносин у соціальній сфері звернемось до змісту терміну «соціальний». К.В. Дубич у своїй дисертації приходять до висновку, що поняття «соціальний» означає наявність і задоволення соціальних потреб, інтересів, вразливих груп населення, реалізацію принципу соціальної справедливості, діяльність в такій сфері [6, с. 94].

У Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери на законодавчому рівні закріплене таке визначення соціальної сфери як сукупність управлінських та організаційних інституцій (органів, установ, організацій, закладів), які забезпечують

підвищення рівня життя і надання громадянам всіх видів соціальної підтримки та діяльність яких визначається відповідними законодавчими актами і фінансується за рахунок джерел, не заборонених законодавством [4].

У свою чергу, соціальний захист населення Стратегією цифрової трансформації соціальної сфери визначається як система забезпечуванних державою економічних, соціальних та організаційних заходів, що спрямовуються на підтримку найбільш вразливих верств населення (пенсіонерів, осіб з інвалідністю, ветеранів війни, багатодітних сімей, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та інших категорій осіб, які мають право на державну допомогу та пільги відповідно до законів). За змістом соціальний захист це будь-які соціальні виплати, пільги, послуги, заходи, що передбачені для громадян законодавством і забезпечуються інституціями соціального захисту за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством [7].

У Положенні про Єдину інформаційну систему соціальної сфери визначено соціальну підтримку як передбачені законодавством соціальні виплати, пільги, послуги, здійснення або надання яких забезпечується інституціями соціального захисту за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування України, інших джерел, не заборонених законодавством [7].

Закон України «Про соціальні послуги» містить поняття «соціальні послуги», а саме це дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають [8]. К.В. Дубич визначає соціальні послуги, як сукупність заходів, що спільно формуються та вживаються органами державної влади, фізичними особами та недержавними організаціями, спрямованих на пом'якшення або подолання складних життєвих труднощів окремих осіб чи груп населення для повернення до повноцінної життєдіяльності [6, с. 95].

Зміст інформаційно-правових відносин, а саме загальний комплекс прав та обов'язків їх учасників визначений у Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери, Положенні про Єдину інформаційну систему соціальної сфери, Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей та інших нормативно-правових актах.

Проблема створення нового формату відносин у соціальній сфері має об'єктивні причини, наголошує І.Г. Окс'юм, а саме розвиток інформаційного суспільства й цифрової економіки та процеси їх глобалізації, прагнення учасників соціальних відносин до досягнення добробуту, міжнародні стандарти та європейській вибір України [9, с. 53-54].

Таким чином з урахуванням сучасного етапу правового регулювання розвитку соціальної сфері інформаційні правовідносини у цій сфері можна визначити як суспільні відносини, врегульованні нормами права, що виникають між органами публічної влади, юридичними та фізичними особами з приводу створення, збору, обробки, накопичення, зберігання, пошуку, поширення, споживання, захисту інформації, необхідної для призначення, нарахування, корегування будь-яких соціальних виплат, надання соціальних пільг, послуг, а також використання інформаційних технологій і засобів інформаційного забезпечення соціальної сфери, спрямовані на реалізації та захисту соціальних прав людей, здійснення або надання яких забезпечується інституціями соціального захисту за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, державних фондів, інших джерел, не заборонених законодавством.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей. Розпорядження Кабінету Міністрів України від *Матеріали XIII Міжнародної науково-технічної конференції аспірантів та молодих вчених «Наукова весна» 2023*

26 серпня 2020 р. № 1057-р. *Урядовий кур'єр* від 01.09.2020. № 168.

2. Кравченко М.В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика : моногр. / М.В. Кравченко. К. : 406. Інформ.-аналіт. Агенство, 2012. 451 с.

3. Семяніста С. Судовий захист права на інформацію як складова реалізації соціального права особи. Соціальні права та їх захист адміністративним судом. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції» (м. Київ, 4 вересня 2020 року). Київ: 2020. 424 с. С. 104-108.

4. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р. *Урядовий кур'єр* від 31.10.2020. № 212.

5. Арістова І.В., Чернадчук В.Д. Концепція інформаційних правовідносин : сутність та особливості використання у сфері банківської діяльності. *Інформація і право*. 2012. № 3. С. 47-56.

6. Дубич К.В. Механізм державного управління системою надання соціальних послуг: дис. ... докт. наук з держ. управл. (25.00.02). Київ, 2015. 437 с.

7. Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему соціальної сфери. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 404. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-2021-%D0%BF#Text>

8. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 18. ст.73

9. Оксьом І.Г. Адміністративно-правові основи регулювання соціальної сфери за умов розвитку інформаційного суспільства. *Публічне право*. № 2. (34)2019. С. 52-60. УДК 342.9

Блінова Г.О., д.ю.н., доцентка, професорка кафедри цивільного, господарського та екологічного права

Карпенко О.А., студентка другого (магістерського) рівня спеціальності 081 Право (Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ЕТАПИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Початок XXI століття ознаменувався новим витком розвитку інформаційних технологій, які стають невід'ємною частиною повсякденного життя, наголошують науковці [1, с. 5]. Технологічний прогрес створює все ширше коло потреб та можливостей для збору та обробки персональних даних, а самі персональні дані знаходять все ширше використання в найрізноманітніших сферах від бізнесу до політики. Їх використання стає багатоаспектнішим і, окрім допомоги в роботі та побуті, вони можуть слугувати для деякого інструментом порушення прав та свобод людини, зокрема права на приватність.

Інформаційна безпека є надзвичайно важливим питанням для будь-якої організації чи ділової сфери. Захист даних та персональної інформації є ключовим елементом бізнесу в нашому світі, де кількість інформації збільшується щодня. Отже, етапи розвитку інформаційної безпеки є надзвичайно важливими для розуміння того, як забезпечити безпеку даних та інформації в роботі юридичних осіб.

Основними світовими тенденціями розвитку інформаційної безпеки є: збільшення кількості кібератак та ризиків для безпеки в Інтернеті; застосування різних методів та технологій для забезпечення безпеки в Інтернеті, таких як шифрування даних, аутентифікація користувачів та застосування багаторівневих захистів; розвиток міжнародних стандартів та рекомендацій щодо захисту інформації, наприклад, стандартів серії ISO/IEC 27000 та стандартів NIST; встановлення правових норм та